

Mặc dù Tổng thống Mỹ đã nhiều lần ám chỉ đến khái niệm không gian an ninh Đông-Thái Bình Dương trong các bài phát biểu cuối năm 2017, và khái niệm này có liên quan đến Chiến lược An ninh Quốc gia và Chiến lược Quốc phòng, những “Khu vực an ninh Đông-Thái Bình Dương tự do và cởi mở” cũng chỉ được các nước trong khu vực đón nhận với sự dè dặt.

Sau khi Washington đặt ngót đổi tên "Bộ chỉ huy Thái Bình Dương" thành "Bộ Tư lệnh an ninh Đông-Thái Bình Dương", FOIP bây giờ là một khái niệm có sức sống và một chiến lược đưa lý do để tính toán nghiêm túc, được đặt biệt biệt "nhóm tự

giác" (B-T) gồm Nhật Bản, Úc, 4D và M. Mặc dù là một cụm từ viết tắt mới trong kiến trúc khu vực châu Á và một số khu vực đang có nhiều tranh chấp như FOIP được cho là đã xuất hiện từ hơn một thập kỷ trước, khi Thủ tướng Nhật Shinzo Abe mới 4D tham gia một cuộc đối thoại chi nhánh ba bên.

Mặc dù vẫn còn sớm để xem 4D Đông-Thái Bình Đông như là một khuôn khổ cạnh tranh, nhưng ý nghĩa và tác động của nó đã vượt qua Trung Quốc, ASEAN và một số các bên có liên quan đến tương lai đang phát triển của châu Á. Trung Quốc sẽ không hài lòng với việc M tập trung vào 4D Đông-Thái Bình Đông nên việc Washington thêm từ "4D Đông" vào B-T Lĩnh Thái Bình Đông có khả năng sẽ "đánh động" các nhà hoạch định chính sách an ninh ở Bắc Kinh. Còn với 4D, đối tượng với Trung Quốc phần lớn liên quan đến Nam Á, đặc biệt Pakistan là mối quan tâm an ninh trực tiếp của 4D. Đối với M, cạnh tranh địa chính trị và địa lý kinh tế với Trung Quốc kéo dài trên 2 đời đất trên cả hai bờ của Thái Bình Đông. Do đó, M đang đưa 375.000 nhân viên dân sự và quân sự tại trú sở cho huy ở Hawaii. B-Ch huy 4D Đông-Thái Bình Đông có thể đưa đến sự dịch chuyển trung tâm sang Nam Á với sự hợp tác chặt chẽ hơn với 4D. Đối với Nhật Bản và Úc, sự thay đổi mới nhất về B-Ch huy 4D Đông-Thái Bình Đông của M có thể sẽ được coi là đi ngược "đáng khích lệ".

Tuy nhiên, vẫn để then chốt sự là cách Trung Quốc nhìn nhận FOIP. Nếu Trung Quốc xem đây là một mặt trận mới của cuộc tấn công từ B-T, Bắc Kinh có thể sẽ kích động phản kháng và chúng ta sẽ được chứng kiến nhiều căng thẳng hơn trong khu vực. Điều này đã xảy ra trong quá khứ với chi nhánh "xoay trục" và "tái cân bằng" của chính quyền M đời đầu thời Tổng thống Barack Obama. Đối với ASEAN, các hành động mà Trung Quốc tỏ cho là "có cả sự lịch sự", bao gồm hoạt động bãi đắp, xây dựng và "quân sự hóa" các đảo nhân tạo ở Biển Đông, diễn ra ngay sát các quốc gia thành viên có biên giới ASEAN, đặc biệt là Philippines và Việt Nam. Bắc Kinh trên thực tế đang vẫn hành những hòn đảo nhân tạo này như những căn cứ quân sự và gần đây được công bố một cuộc tập trận hải quân với sự hiện diện của tàu sân bay Liêu Ninh, nhóm tàu tấn công duy nhất của Trung Quốc vào thời điểm hiện tại.

Đối với các địa phương Đông Nam Á, Trung Quốc đã xây dựng các đập trên thượng nguồn sông Mekong gây thiệt hại cho các cộng đồng dân cư hạ nguồn ở Campuchia và Việt Nam. Cũng như với Biển Đông, Trung Quốc đưa ra các quy tắc riêng của mình xung quanh sông Mekong thông qua Hợp tác Lan Thương-Mekong. Và khi chính quyền M Donald Trump rút khỏi Thỏa thuận Đối tác Xuyên Thái Bình Đông (TPP), Trung Quốc đã sẵn sàng hơn với việc thúc đẩy RCEP như một nền tảng thương mại tự do khu vực và cũng là để lôi kéo M. Có thể nói, ASEAN đã bị Trung Quốc áp đảo.

Bây giờ FOIP đặt ra nhiều thách thức khác nhau. Thứ nhất, đối với các công quốc lân cận và trung bình trong B-T, Trung Quốc có khả năng sẽ tăng cường công tác địa chính trị, đặc biệt như Bắc Kinh nhận thấy 4n 44 Đông-Thái Bình Đông như một sự bao vây và ngăn chặn mang tính khiêu khích. Lý do chính cho sự tiến triển của ASEAN là giúp cho các công quốc chấp hành tốt hơn các quy định và cân bằng, không thể áp đảo và thống trị Đông Nam Á. Mục tiêu này sẽ khó đạt được hơn nếu các công quốc lao vào cuộc đua đua chiền lỵ.

Thứ hai, việc M mở rộng sẽ hiện diện quân sự tại các khu vực rừng lân cận nguy cơ dấn tới leo thang công tác. TPP đã khởi đầu như một sự hợp tác như giữa Brunei, Chile, New Zealand và Singapore, đến khi M "nhảy vào", chiếc xe tự do hóa thương mại đó đã cắt cánh và được hoàn thiện mặc dù không có M. Nếu M tham gia FOIP, kích bản tăng tiến có thể xảy ra và chắc chắn sẽ gây tiến hị đến hòa bình và ổn định trong khu vực biển Trung Quốc chắc chắn sẽ phẫn nộ.

Cuối cùng, FOIP là một thách thức đối với vai trò trung tâm của ASEAN. Các thành viên B-T sẽ nhận mệnh lệnh ASEAN và đi đầu và đóng vai trò trung tâm trong các hành động và hoạt động xây dựng kiến trúc khu vực. Tuy nhiên, FOIP có khả năng che mờ, và bỏ qua ASEAN bằng cách thực hiện hành động cấp khu vực theo những phương pháp không yêu cầu ASEAN đóng vai trò chủ đạo tại thời điểm nhóm 10 thành viên Đông Nam Á không tìm được giải pháp cho các vấn đề nhân quyền và các dự án trên thương lộ, hoặc thậm chí là cuộc khủng hoảng Rakhine ở Myanmar.

Theo “ [Bangkok Post](#) ”

Việt Tuấn (gt)